

نگاهی به نسخ خطی و ترجمه‌های تاریخ رشیدی

۱. اسلام چمنی*، ۲. بهروز بیک بابایی**

۱. استاد دانشگاه الفارابی قزاقستان، مدیر مرکز تحقیقات توران- ایران، آلماتی، قزاقستان

۲. استادیار گروه زبان و ادبیات ترکی استانبولی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۵/۱۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۱/۲۷)

چکیده

تحقیق و بررسی آثار قدیمی که به زبان فارسی نوشته شده‌اند، در شناخت هرچه بهتر زبان و ادبیات فارسی و تاریخ زبان فارسی بسیار سودمند خواهد بود. همچنین، در صورتی که این اثر خارج از جغرافیای ایران، ولی در جغرافیای فرهنگی ایران مثل کاشغر چین باشد، اهمیت شایانی خواهد داشت. کتاب تاریخ رشیدی اثر «محمد حیدر دوغلات» که در قرن شانزده میلادی درباره تاریخ نوادگان چنگیزخان در کاشغر چین به زبان فارسی به رشته تحریر درآمده‌است، به نوعی ادامه اثر هم‌نامش تاریخ رشیدی اثر «رشیدالدین فضل‌الله همدانی» است، ولی به اندازه هم‌نامش شناخته نشده‌است؛ به عبارت دیگر، تصحیح، بررسی و مورد استفاده وسیع قرار نگرفته‌است. بنابراین، در این مقاله سعی خواهیم کرد به اهمیت کتاب اشاره کنیم و به نسخه‌های موجود اثر نگاهی گذرا داشته باشیم. همچنین، به مصححان و نسخه‌های تصحیح‌شده اشاره‌ای کنیم و درباره نوع ترجمه‌های آن به زبان‌های مختلف و آثار تحقیقی و علمی که از این کتاب به عنوان منبع استفاده کرده‌اند، بررسی کوتاهی انجام دهیم. بدین طریق، سعی خواهیم کرد وضعیت مشخصی از کارهای انجام‌گرفته بر این اثر گرانبه‌تر داشته باشیم و اطلاعات اولیه‌ای برای کنجکاوان و محققان ارائه دهیم.

کلیدواژه‌ها: تاریخ رشیدی، محمد حیدر دوغلات، آثار خطی، تصحیح آثار خطی، ترجمه آثار خطی.

* E-mail: jemeneyislam@gmail.com

** E-mail: bekbabayi@atu.ac.ir (نویسنده مسئول)